

Arktisk Institut / Ledelsesberetning 2006

To begivenheder har i særlig grad kendetegnet året 2006 på Arktisk Institut: direktørskiftet og omstrukturering af Dansk Polarcenter. Leif Vanggaard, som gennem 6 år var leder af Arktisk Institut, forlod direktørposten med udgangen af august måned. Leif Vanggaards vægt på synliggørelse og formidling af Arktisk Instituts samlinger bliver videreført af Bent Nielsen (eskimolog, ph.d.), som kom fra et mangeårigt engagement på Afdeling for Eskimologi og Arktisk Studier. En arbejdsgruppe blev i 2006 nedsat til at vurdere hele Dansk Polarcenters virke og struktur, og resultatet heraf udmøntedes kort før årsskiftet i en beslutning, som betød, at Dansk Polarcenter fra 1. januar 2007 skulle indlejres i Forsknings- og Innovationsstyrelsen. Herfra blev to repræsentanter fra Arktisk Instituts bestyrelse samt direktøren anmodet om et møde i begyndelsen af januar 2007 (resultatet af disse og senere forhandlinger meddeles i næste års ledelsesberetning; men på indeværende tidspunkt er der en helt overvejende positiv vurdering af den fremtidige samarbejdsform). Årets sidste måneder var i øvrigt præget af en større oprydningsproces, hvor formålet var at opnå en klar adskillelse af Arktisk Instituts forskellige arkiver og at indrette lokalerne med henblik på en mere effektiv tilrettelægning af det daglige arbejde.

Bestyrelse

Arktisk Instituts bestyrelse forblev stort set uændret i 2006, dog blev der udpeget en ny repræsentant for Grønlands Hjemmestyre. Bestyrelsen havde følgende sammensætning:

Formand: administrerende direktør Peter Augustinus; næstformand: professor Minik Rosing; forhenværende direktør for Grønlands Hjemmestyre John Jensen; professor dr. jur. Isi Foighel; forhenværende rigsombudsmand Gunnar Martens; civilingeniør Jørgen Taagholt; seniorforsker Naja Mikkelsen; kommandør Axel Fiedler; centerleder Bjarne Grønnow; stabslæge Leif Vanggaard; direktør Hanne K. Petersen (repr. for Dansk Polarcenter); professor Hans Christian Gulløv (repr. for Det Grønlandske Selskab); Niels Henrik Lyngø afløstes som repræsentant for Grønlands Hjemmestyre af Inooraq Brandt.

Udvalg

Forretningsudvalget bestod af Peter Augustinus, Minik Rosing, John Jensen og Leif Vanggaard og efter bestyrelsesmødet i december indtrådte også Gunnar Martens heri. Forretningsudvalget mødtes tre gange i løbet af året; bl.a. umiddelbart forud for bestyrelsesmøderne i hhv. maj og november måned.

Ved bestyrelsesmødet i december måned blev nedsat et videnskabeligt udvalg, hvis opgave skulle være at bedømme potentielle projekters videnskabelige lødighed i relation til en mulig tilknytning til Arktisk Institut. Udvalget tænktes bestående af professor Minik Rosing, professor Hans Christian Gulløv og direktør Bent Nielsen.

Personale

I løbet af 2006 forekom der udover direktørskiftet også andre personaleændringer på Arktisk Institut. Bibliotekar Vibeke Sloth Jakobsen, som var ansat i Dansk

Polarcenters regi, bestyrede husets fælles biblioteket. Kirsten Klüver, som var ansat i hhv. Dansk Polarcenter og Arktisk Institut var koordinator for aktiviteter i fotosamlingen og brugte en mindre del af sin tid i dokumentarkivet. Annika E. Hansen og Karin Roug var begge ansat som studentermedhjælpere i fotosamlingen. Fra 1. oktober flyttede Annika E. Hansen til dokumentarkivet og afløstes af en ny studentermedhjælper, Olafur R. Olafsson. 31. januar afsluttedes Jakob Christensen Medonos' engagement på Arktisk Institut, hvorefter Bent Nielsen på honorarbasis overtog Jakob C. Medonos' aktiviteter frem til 30. juni i en ansættelse, som primært vedrørte Tulleq-projektet. Anelise Lemcke og Birgitte Gravgaard var i begrænset omfang tilknyttet instituttet som frivillige medarbejdere.

Særlige funktioner

Arktisk Institut optrådte i 2006 fortsat som sekretariat for tre grønlandsorienterede fonde: **Ejnar Mikkelsens Østgrønlandsfond og Scoresbysund Komite** og **Kaptajn Alf Trolles og Hustru Berqlot Trolles (født Holm) Legat til Minde om Danmark- Ekspeditionen 1906-08** samt **Dansk-Grønlandsk Kulturfond**.

Projekter

I løbet af 2006 var Arktisk Institut involveret i en række projekter af meget forskellig karakter:

Fotosamlingen. Bevillinger fra henholdsvis Kulturministeriet (2001) og Videnskabsministeriet (2005) udgjorde det økonomiske grundlag for det omfattende arbejde med at skanne, registrere, beskrive og uploade instituttets samlinger af fotografier fra før 1930. Projektet forventes færdiggjort i 2007.

Kinaana. Eskimologen Leise Johnsens projekt vedrørende Jette Bangs fotografier blev gennemført som planlagt med en bevilling i 2006 på kr. 290.000 og forventedes afsluttet kort efter nytår 2007. Projektet vedrørte skanning af Jette Bangs billedsamling og uploading til hjemmesiden samt etablering af udstillinger i alle grønlandske byer.

Tulleq. Intense forhandlinger med konsulent Carl-Otto Rieks og DR/Undervisning om omfang, indhold og fondsstøtte endte med en bevilling på kr. 110.000 til DR/Undervisning samt et afslag fra Kulturarvsstyrelsen. Projektet blev herefter stillet i bero, men ikke opgivet. Baggrunden for projektet var det store 'Siulleq'-projekt fra begyndelsen af 1990-erne, hvor viden om alle aspekter af Grønland blev samlet i elektronisk form.

Biografisk leksikon. Leif Vanggaard, som gennem en årrække arbejdede med dette projekt, intensiverede i årets sidste måneder arbejdet med at færdiggøre leksikonet vedrørende alle "kendte" personer i Grønland siden Hans Egedes tid.

5. Danske Tjukotka Ekspedition. Arktisk Institut har ydet økonomisk støtte til DTE5 (kr. 25.000) og indgået en aftale om overtagelse af hele ekspeditionsgruppens fotosamling og ekspeditionsdokumenter. Som planlagt blev ekspeditionen afsluttet primo september, og en rapport herfra blev lovet fremsendt 2007.

Grønlands Teknologiske Udviklings Historie. De to pensionerede civilingeniører Jørgen Taagholt og Hans P. Steenfos igangsatte projektet, der har et samlet budget på kr. 1.616.000 og er direkte tilknyttet Arktisk Institut. Indsamling og registrering af dokumenter vedrørende den teknologiske udvikling i Grønland var projektets hovedmål i kombination med udgivelsen af en bog om samme emne. Velux Fonden

bevilligede kr. 150.000 til projektets opstart. Ved årets afslutning var projektet igangsat som planlagt og nye fondsansøgninger afsendt.

Kap Farvel - Historie og Kultur ved Landets Ende. I samarbejde med Nationalmuseet stod Arktisk Institut bag udvikling af og fondsansøgning til projektet, som fokuserede på de særlige kulturmøder, der har fundet sted i området omkring Grønlands sydspids. Ved årets udgang var der endnu ikke opnået økonomisk støtte, som kunne forsvare en igangsættelse af projektet.

Paul-Emil Victor. På foranledning af Arktisk Instituts formand, Peter Augustinus, indledtes undersøgelser af mulighederne for at etablere en udstilling og/eller seminar i anledning af 100-årsdagen for den franske Grønlands-forsker P.-E. Victor.

Iver Iversens dagbog. Medlem af Arktisk Instituts bestyrelse, Axel Fiedler, tog initiativ til et projekt vedrørende udgivelse af Iver Iversens dagbog her 100 år efter hans deltagelse i Alabama-Ekspeditionen.

Bevillinger

På den Danske Finanslov blev afsat en bevilling på kr. 270.000, som formidledes gennem Dansk Polarcenter. Aage V. Jensens Fonde bevilligede kr. 250.000 til generel ajourføring og EDB-registrering af dokumentindsamlingen. Oticon Fonden bevilligede kr. 50.000 til samme formål. Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse bevilligede kr. 15.000 til publikation af en bog i forbindelse med ovennævnte projekt om Sydgrønland. Augustinus Fonden bevilligede kr. 312.500 til indkøb af Bangsted-arkivet.

Biblioteket

Bibliotekssamarbejdet mellem Dansk Polarcenter, Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier og Arktisk Institut fungerede godt og blev primært varetaget af bibliotekar Vibeke Sloth Jakobsen. Vibeke Sloth Jakobsen og Bent Nielsen samarbejdede løbende om vurdering af bibliotekets bogsamling og gennemgik i fællesskab Arktisk Instituts magasinerede dubletsamling. Enkelte bind herfra blev overført til det egentlige bibliotek og et komplet sæt af 'Meddelelser om Grønland' blev sat på auktion hos Bruun Rasmussen.

Fotosamlingen

Til hjemmesiden www.arktiskebilleder.dk er der knyttet en statistik, som af tekniske årsager var ude af drift fra juni 2006 til februar 2007. Ved fremtidige ledelsesberetninger vil statistikken herfra inddrages i de givne informationer. I alt 27.000 fotografier er nu lagt ud på hjemmesiden, og antallet af billeder leveret ud af huset er på 5 år steget fra 195 (2002) til 1.100 (2006). Materiale fra fotosamlingen blev i 2006 anvendt i følgende sammenhænge:

- Danmarks Radio. Ca. 300 billeder i forbindelse med serien om Danmark-Ekspeditionen og den dertil tilhørende bog og kalender.
- Borgens Forlags nye udgave af Vagn Lundbyes "Omkom 79 fjorden..."
- AG Grønlandsposten/Christian Schultz-Lorentzen har skrevet om Danmark-Ekspeditionen. Historien og tilhørende billeder har også været bragt i Suluk (Greenland Air flight magazine) og ugebladet FOKUS.
- Udstilling i Dansk Polarcenters forhal om Danmark-Ekspeditionens afrejse.
- Temaside på Arktisk Instituts hjemmeside v/Janni Andreassen og Jakob Medonos

- Temaside på bibliotekets hjemmeside v/Vibeke Sloth Jakobsen og Kirsten Klüver

I øvrigt har Arktisk Institut leveret fotografier til en række publikationer:

- Arktisk Stations jubilæumsbog
- Sisimiut Kommunes jubilæumsbog
- Dansk naturvidenskabs historie (Århus Universitet)
- Grønlands hjemmestyre: magasinet Namminersorta - ca. 150 billeder til tidstavle
- Det franske forlag Flammarion - til Pierre Vernay's bog "Tragédies Polaires"
- Forlaget Atuagkat (Gunnar Martens bog)
- Billedtillæg til Mette Rønsagers ph.d.-afhandling om jordemødre i Grønland
- 5. Danske Tjukotka Ekspeditionens ekspeditionsrapport

Accessioner:

- Rosa Andersen i Gentofte overdrog sin mand, Børge Andersens flyvekort og fotoalbums til Arktisk Institut.
- Modtaget 2 CD-er med fotos og dokumenter fra Kaj Skall Sørensen (Grønnedal 1953-54). Indleveret af Axel Fiedler.
- Rolf Müller har afleveret en CD med billeder fra 100-årsdagen for Danmark-Ekspeditionens igangsættelse.

Dokumentarkivet

Dokumentarkivet har modtaget ca. 50 henvendelser i løbet af 2006 - nogenlunde jævnt fordelt over hele året. Publikum var repræsenteret af forskere (24%), mediefolk (12%), private (14%); mens resten fordelte sig på forskellige faggrupper eller var ukendte. 38% henvendte sig pr. e-mail; 18% pr. telefon; 4% pr. brev og 32% mødte personligt frem (enkelte henvendte sig på mere end én måde). 69% af henvendelserne kom fra Danmark; 15% kom fra Grønland; 11% fra det øvrige Europa og 5% fra det øvrige udland.

Accessioner:

- Ved årets slutning lykkedes det for Arktisk Institut at erhverve arkivet efter Helge Bangsted. Arkivet, der blev udbudt på auktion og indkøbt for kr. 312.500 takket være en donation fra Augustinus Fonden, indeholdt Bangsteds dagbøger fra 5. Thule Ekspedition, andre dagbøger og notater, en billedsamling og en dagbog skrevet af en grønlandsk kateket i 1870-erne.
- Modtaget en CD med skanninger af Iver Iversens dagbøger fra Naja Mikkelsen
- Ægteparret Fencker i Odense overdrog materiale fra 3 generationer til Arktisk Institut: dagbøger, tegninger, malerier, fotografier og breve
- En stor brevsamling fra familien Rosing (primært Ingrid Rosing) blev skannet og via lektor Kirsten Thisted overdraget til Arktisk Institut som kopier (originalerne forventes senere)

Kortarkivet

Kortarkivet henstod stort set ubrugt i 2006. Af denne årsag og med ønsket om at udnytte den sparsomme plads i arkivet bedre blev der indgået en aftale med Dansk Polarcenter om midlertidig placering af en del af kortarkivet hos DPC på 1. sal.

Genstandssamlingen

Arktisk Instituts samling af etnografika, kunst og andre genstande er ganske begrænset. Genstandene blev i 2006 samlet og forventes i løbet af 2007 flyttet til opbevaring i kældermagasinet.

Særlige aktiviteter

Sammen med Gilleleje Museum, Odder Museum, Ringkøbing Museum, Landsmuseet i Nuuk og Trolle-legendet deltager Arktisk Institut i et samarbejde om at markere **100-året for Danmark-Ekspeditionen**. Lørdag 24. juni var der mindehøjtidelighed på Langelinie samt efterfølgende reception på Arktisk Institut, hvor 80-100 mennesker deltog. I samme regi planlægges en række arrangementer i 2007 og 2008. 27. september var Arktisk Institut sammen med Borgens Forlag vært for en reception i anledning af en nyudgivelse af **Vagn Lundbyes bog: "Omkom 79'fjorden"**. Arktisk Institut og Dansk Polarcenter var fælles om åbent hus i forbindelse med **Kulturnatten**, hvor bl.a. Bent Nielsen holdt foredrag om Eskimoer i Rusland.

Visioner for 2007

Den nævnte oprydningsproces forventes færdiggjort, hvorefter flere kræfter sættes ind på udadvendte aktiviteter - herunder først og fremmest Arktisk Instituts hjemmeside samt informationsbrochurer. Tilsvarende fortsættes forhandlingerne med Forsknings- og Innovationsstyrelsen om de bedst mulige vilkår for det fremtidige (sam)arbejde. Øverst på prioriteringslisten står ønsket om at løfte hele dokumentarkivet op på et niveau, som matcher fotosamlingen. Alle brugere skal via internettet have adgang til at søge i dokumentarkivet og finde detaljerede oplysninger om de enkelte arkivfondes indhold. Hertil kræves øgede økonomiske bevillinger, hvorfor forsøg på at opnå støtte fra private og offentlige puljer bliver intensiveret i begyndelsen af 2007.

København, 26. april 2007
Bent Nielsen, direktør